

Polacy o zmianach w sądownictwie

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 20 stycznia 2020 roku

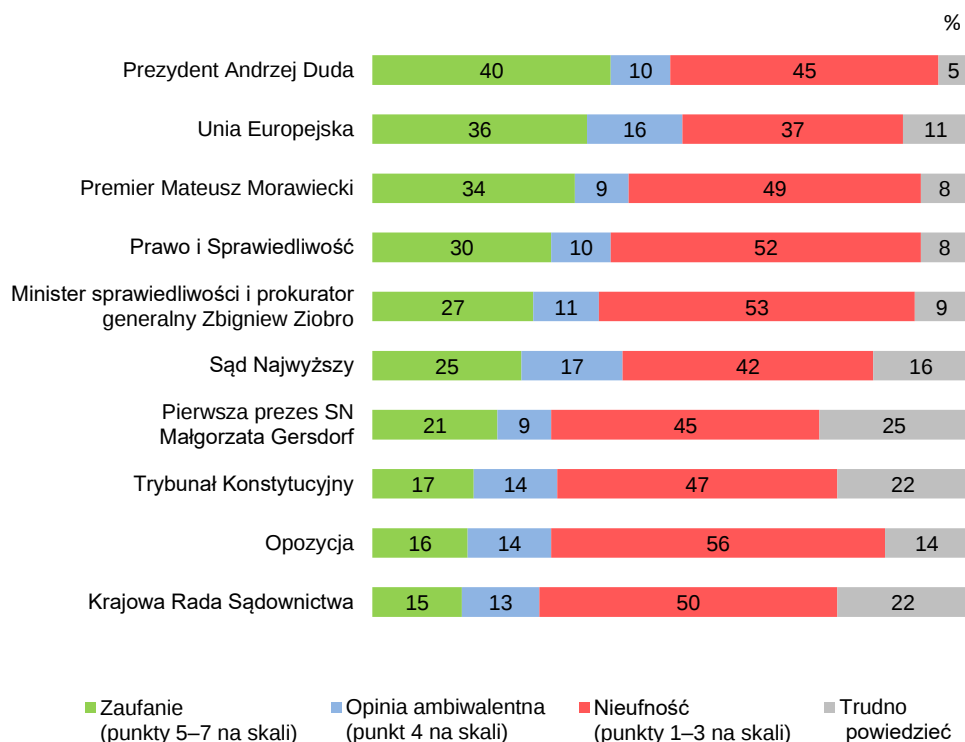

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Polacy o zmianach w sądownictwie

- » Społeczna ocena zmian w wymiarze sprawiedliwości wprowadzonych przez rządy Prawa i Sprawiedliwości w poprzedniej i obecnej kadencji jest niejednoznaczna. Wśród ogółu badanych można wyróżnić trzy niemal równoliczne grupy: zwolenników zmian (30%), ich przeciwników (31%) oraz częściowo je popierających, a częściowo im przeciwnych (30%).
- » Stosunkowo największe zaufanie badanych w sporze dotyczącym zmian w sądownictwie budzą prezydent Andrzej Duda oraz Unia Europejska. Za najmniej wiarygodne uznawane są Krajowa Rada Sądownictwa oraz opozycja.

Do kogo, do jakich instytucji, środowisk i osób ma Pan(i) zaufanie w sporze dotyczącym zmian w sądownictwie, a do kogo nie?

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (357) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 6–16 lutego 2020 roku na liczącej 958 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W ostatnich tygodniach obserwowaliśmy kolejną odsłonę sporu o sądownictwo w Polsce. Dotyczyła ona prawidłowości powołania sędziów opiniowanych przez nową Krajową Radę Sądownictwa. Zastrzeżenia dotyczące procesu powoływania takich sędziów i ich niezawisłości zawierała uchwała składu połączonych izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 roku. W związku z tym pojawiły się oczekiwania, że nowo wybrani sędziowie powstrzymają się od orzekania. Tymczasem Ministerstwo Sprawiedliwości w wydanym oświadczeniu stwierdziło, że uchwała SN jest nieważna i została wydana z rażącym naruszeniem prawa. Jednocześnie w połowie lutego weszły w życie przepisy nowelizacji ustaw o ustroju sądów i Sądzie Najwyższym¹, wprowadzające odpowiedzialność dyscyplinarną sędziego za „działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie organu wymiaru sprawiedliwości”, a także m.in. za działania kwestionujące „skuteczność powołania sędziego, lub umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej”.

Zastrzeżenia odnośnie do zmian w polskim wymiarze sprawiedliwości, m.in. procedur dyscyplinarnych wobec sędziów oraz utworzenia w strukturze Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej, ma Komisja Europejska.

W lutowym badaniu sprawdziliśmy, jak opinia publiczna ocenia sytuację w wymiarze sprawiedliwości i do kogo ma zaufanie w sporze o sądownictwo².

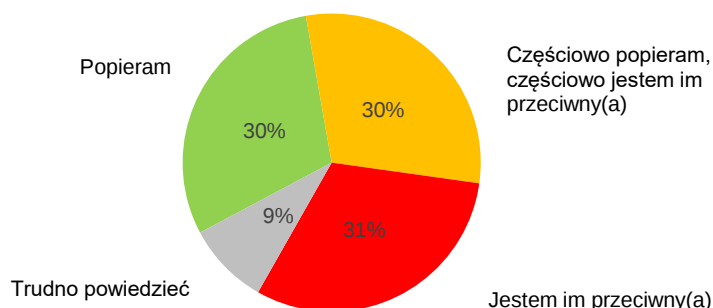
STOSUNEK DO ZMIAN W WYMIARZE SPRAWIEDLIWOŚCI

Społeczna ocena zmian w wymiarze sprawiedliwości wprowadzonych przez rządy Prawa i Sprawiedliwości w poprzedniej i obecnej kadencji jest niejednoznaczna. Wśród ogółu badanych można wyróżnić trzy niemal równoliczne grupy: zwolenników zmian (30%), ich przeciwników (31%) oraz częściowo je popierających, a częściowo im przeciwnych (30%).

¹ Ustawa z dnia 20 grudnia 2019 roku o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych ustaw, Dz.U. 2020, poz. 190.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (357) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 6–16 lutego 2020 roku na liczącej 958 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, popiera Pan(i) zmiany w wymiarze sprawiedliwości wprowadzone przez rządy PiS w poprzedniej i obecnej kadencji, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

Stosunek do zmian determinuje przede wszystkim orientacja światopoglądowa badanych, w tym głównie deklarowane poglądy polityczne oraz sympatie partyjne. Osoby identyfikujące się z prawicą deklarują się w większości jako zwolennicy dokonywanych zmian (63%), badani utożsamiający się z lewicą – jako ich przeciwnicy (64%). Osoby, które określają swoje poglądy polityczne jako centrowe, najczęściej deklarują, że częściowo popierają wprowadzone zmiany, a częściowo są im przeciwnie (42%), ale pozostali respondenci z tej grupy częściej zaliczają się do ich przeciwników (34%) niż zwolenników (15%).

Poparcie dla reform wprowadzonych przez rządy poprzedniej i obecnej kadencji wyraża większość zdeklarowanych wyborców PiS. Po przeciwległej stronie sytuują się sympatycy Koalicji Obywatelskiej oraz lewicy, w większości przeciwni dokonywanym zmianom. Mniej jednoznaczni w opiniach są wyborcy Polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej oraz Konfederacji Wolność i Niepodległość – w większości częściowo akceptujący zmiany lub w ogóle im przeciwni.

TABELA 1

Potencjalne elektoraty	Czy, ogólnie rzecz biorąc, popiera Pan(i) zmiany w wymiarze sprawiedliwości wprowadzone przez rządy PiS w poprzedniej i obecnej kadencji, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?			
	Popieram	Częściowo popieram, częściowo jestem im przeciwny(a)	Jestem im przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	69	24	1	6
Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	2	17	78	3
Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	2	26	69	3
Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	10	47	36	7
Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)	5	43	47	5

Spośród cech społeczno-demograficznych stosunek do zmian w wymiarze sprawiedliwości istotnie różnicują: wielkość miejsca zamieszkania, położenie społeczno-ekonomiczne oraz wiek. Poparcie dla wprowadzanych zmian stosunkowo najczęściej wyrażają osoby z wykształceniem podstawowym (50%) i zasadniczym zawodowym (42%), ludzie źle sytuowani: o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 900 zł (42%), badani w wieku 55+ (43%), mieszkańcy wsi (37%), w tym przede wszystkim rolnicy (47%). Przeciwni zmianom są najczęściej mieszkańcy dużych – ponadpółmilionowych – miast (55%), badani z wykształceniem średnim i wyższym (38%), osoby stosunkowo dobrze sytuowane: o miesięcznych dochodach *per capita* od 2500 zł wzwyż (45%), kadra kierownicza i specjaliści (52%) oraz ludzie młodzi: do 24. roku życia (44%), a zwłaszcza uczniowie i studenci (49%).

Stosunek do zmian w sądownictwie jest wyraźnie zróżnicowany w zależności od tego, która stacja telewizyjna stanowi główne źródło informacji dla respondenta. Przeprowadzone reformy popiera większość osób wybierających na ogół programy informacyjne i publicystyczne telewizji publicznej (przede wszystkim TVP Info). Krytyczna wobec zmian jest zdecydowana większość zadeklarowanych widzów TVN 24 i blisko połowa śledzących głównie programy informacyjne TVN. Wśród oglądających przede wszystkim Polsat News największą grupę stanowią osoby niejednoznacznie oceniające zmiany w sądownictwie, jednak pozostali widzowie tej stacji zdecydowanie częściej przyjmują je krytycznie niż z aprobatą. Najbardziej podzieleni w opiniach są zadeklarowani widzowie polsatowskich „Wydarzeń”.

TABELA 2

Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, popiera Pan(i) zmiany w wymiarze sprawiedliwości wprowadzone przez rządy PiS w poprzedniej i obecnej kadencji, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?			
	Popieram	Częściowo popieram, częściowo jestem im przeciwny(a)	Jestem im przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach			
TVP Info	73	21	3	3
„Wiadomości”, „Teleexpress” i inne programy telewizyjnej Jedynki (TVP 1)	60	27	4	8
„Wydarzenia” i inne programy Polsatu (poza Polsat News)	30	32	25	13
Fakty, inne programy TVN (poza TVN 24)	11	35	46	8
Polsat News	10	49	37	4
TVN 24	5	21	73	1
Żadna z nich, nie oglądam telewizji	20	35	29	16

* Pominęto osoby wskazujące na „Panoramę” i inne programy TVP 2 oraz na inne stacje telewizyjne lub niepotrafiące wskazać głównego źródła informacji ze względu na ich niewielką liczebność w próbie

POSTRZEGANIE ZMIAN W WYMIARZE SPRAWIEDLIWOŚCI

Aby sprawdzić, jak Polacy postrzegają zmiany w wymiarze sprawiedliwości, prosiliśmy respondentów o wybranie spośród ośmiu określeń maksymalnie trzech najlepiej je opisujących. Obserwując to, co dzieje się w wymiarze sprawiedliwości, badani najczęściej dostrzegają chaos (44%). Spośród pozostałych stwierdzeń najczęściej do ilustracji sytuacji wybierano określenia będące elementami dwóch przeciwstawnych narracji: z jednej strony mówiono o upolitycznieniu sądownictwa (33%), z drugiej – o walce z patologiami w sądownictwie (31%).

CBOS

RYS. 2. Które z poniższych stwierdzeń najlepiej opisują zmiany w wymiarze sprawiedliwości w Polsce?

Badani mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi

Zwolennicy zmian wprowadzonych przez kolejne rządy PiS w poprzedniej i obecnej kadencji opisują je najczęściej jako walkę z patologiami w sądownictwie, poprawę funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz zwiększenie demokratycznej kontroli nad sądami. Przeciwnicy dostrzegają najczęściej upolitycznienie sądownictwa, a także naruszenie konstytucji i zasad praworządności, chaos oraz nagonkę na środowisko sędziowskie. Osoby niejednoznacznie oceniające zachodzące zmiany widzą przede wszystkim chaos w wymiarze sprawiedliwości, a w dalszej kolejności walkę z patologiami w sądownictwie.

TABELA 3

Które z poniższych stwierdzeń najlepiej opisują zmiany w wymiarze sprawiedliwości w Polsce?*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, popiera Pan(i) zmiany w wymiarze sprawiedliwości wprowadzone przez rządy PiS w poprzedniej i obecnej kadencji, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?			
	Popieram	Częściowo popieram, częściowo jestem im przeciwny(a)	Jestem im przeciwny(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Chaos w sądownictwie	27	51	58	26
Upolitycznienie sądownictwa	12	25	66	18
Walka z patologiami w sądownictwie	56	38	5	16
Naruszenie konstytucji i zasad praworządności	9	18	58	2
Poprawa funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości	49	29	2	12
Nagonka na środowisko sędziowskie i represjonowanie sędziów	6	18	52	7
Zwiększenie demokratycznej kontroli nad sądami	40	21	5	10
Dekomunizacja sądów	25	10	5	5
Trudno powiedzieć	10	8	4	53

* Badani mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi

Różnice w postrzeganiu sytuacji w wymiarze sprawiedliwości silnie wybrzmiewają w opiniach elektoratów. Wyborcy PiS zauważają na ogół pozytywne aspekty zmian, wśród nich przede wszystkim walkę z patologiami w sądownictwie oraz poprawę funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Zupełnie inaczej opisują sytuację w wymiarze sprawiedliwości wyborcy Koalicji Obywatelskiej i lewicy, którzy dość zgodnie mówią o upolitycznieniu sądownictwa, naruszeniu konstytucji i zasad praworządności, chaosie oraz nagonce na sędziów. Wyborcy pozostałych ugrupowań są mniej jednoznaczni w ocenach, sytuację w wymiarze sprawiedliwości często charakteryzują jako chaos, a zwolennicy PSL – Koalicji Polskiej dodatkowo wskazują na upolitycznienie sądownictwa.

TABELA 4

Które z poniższych stwierdzeń najlepiej opisują zmiany w wymiarze sprawiedliwości w Polsce?*	Potencjalne elektoraty				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Koalicja Obywatelska (Platforma Obywatelska, Nowoczesna, Inicjatywa Polska, Zieloni)	Nowa Lewica (Sojusz Lewicy Demokratycznej, Wiosna) + Lewica Razem	Konfederacja Wolność i Niepodległość (KORWiN, Ruch Narodowy, Braun)	Polskie Stronnictwo Ludowe – Koalicja Polska (Polskie Stronnictwo Ludowe, Kukiz'15, UED)
	w procentach				
Chaos w sądownictwie	33	57	53	50	58
Upolitycznienie sądownictwa	14	65	71	26	63
Walka z patologiami w sądownictwie	49	7	15	27	26
Naruszenie konstytucji i zasad praworządności	11	59	58	23	31
Poprawa funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości	43	5	9	19	8
Nagonka na środowisko sędziowskie i represjonowanie sędziów	6	56	51	27	23
Zwiększenie demokratycznej kontroli nad sądami	36	6	12	16	16
Dekomunizacja sądów	25	3	4	7	16
Trudno powiedzieć	11	3	1	7	8

* Badani mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi

Interpretację zmian w sądownictwie różnicuje główne źródło informacji telewizyjnych. Osoby polegające przede wszystkim na programach informacyjnych telewizyjnej Jedynki zauważają głównie walkę z patologiami w sądownictwie oraz poprawę jego funkcjonowania. Zdeklarowani widzowie TVP Info oprócz wyżej wymienionych aspektów zmian dostrzegają również zwiększenie demokratycznej kontroli nad sądami. Widzowie pozostałych stacji postrzegają zmiany w wymiarze sprawiedliwości bardziej krytycznie. Najgorzej oceniają je osoby śledzące programy TVN 24, szczególnie często wskazując na upolitycznienie sądownictwa, naruszenie konstytucji i zasad praworządności oraz chaos w wymiarze sprawiedliwości, nagonkę na środowisko sędziowskie i represjonowanie sędziów. Podobnie charakteryzują sytuację w wymiarze sprawiedliwości osoby czerpiące informacje przede wszystkim z programów informacyjnych TVN, choć odsetki wskazań na poszczególne stwierdzenia są wśród nich niższe. Widzowie Polsat News z kolei najczęściej mówią o chaosie i upolitycznieniu sądownictwa. Najbardziej niejednoznaczne opinie na temat zmian w wymiarze sprawiedliwości mają osoby, dla których głównym źródłem informacji są programy Polsatu.

TABELA 5

Które z poniższych stwierdzeń najlepiej opisują zmiany w wymiarze sprawiedliwości w Polsce?*	Która z wymienionych stacji telewizyjnych, który z programów, jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?**						
	TVP Info	„Wiadomości”, „Teleexpress” i inne programy telewizyjnej Jedynki (TVP 1)	„Wydarzenia” i inne programy Polsatu (poza Polsat News)	Fakty, inne programy TVN (poza TVN 24)	Polsat News	TVN 24	Żadna z nich, nie oglądam telewizji
	w procentach						
Chaos w sądownictwie	30	32	36	49	60	58	47
Upolitycznienie sądownictwa	19	14	33	39	45	62	32
Walka z patologiami w sądownictwie	49	43	28	24	28	10	35
Naruszenie konstytucji i zasad praworządności	8	9	25	37	24	59	16
Poprawa funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości	48	38	31	17	23	7	22
Nagonka na sędziowsko sędziowskie i represjonowanie sędziów	4	9	15	38	25	50	22
Zwiększenie demokratycznej kontroli nad sądami	41	30	22	12	19	9	12
Dekomunizacja sądów	26	18	12	9	15	5	15
Trudno powiedzieć	7	17	15	10	3	2	15

* Badani mogli wskazać maksymalnie trzy odpowiedzi

** Pominięto osoby wskazujące na „Panoramę” i inne programy TVP 2 oraz na inne stacje telewizyjne lub niepotrafiące wskazać głównego źródła informacji ze względu na ich niewielką liczebność w próbie

WIARYGODNOŚĆ W SPORZE DOTYCZĄCYM ZMIAN W SĄDOWNICTWIE

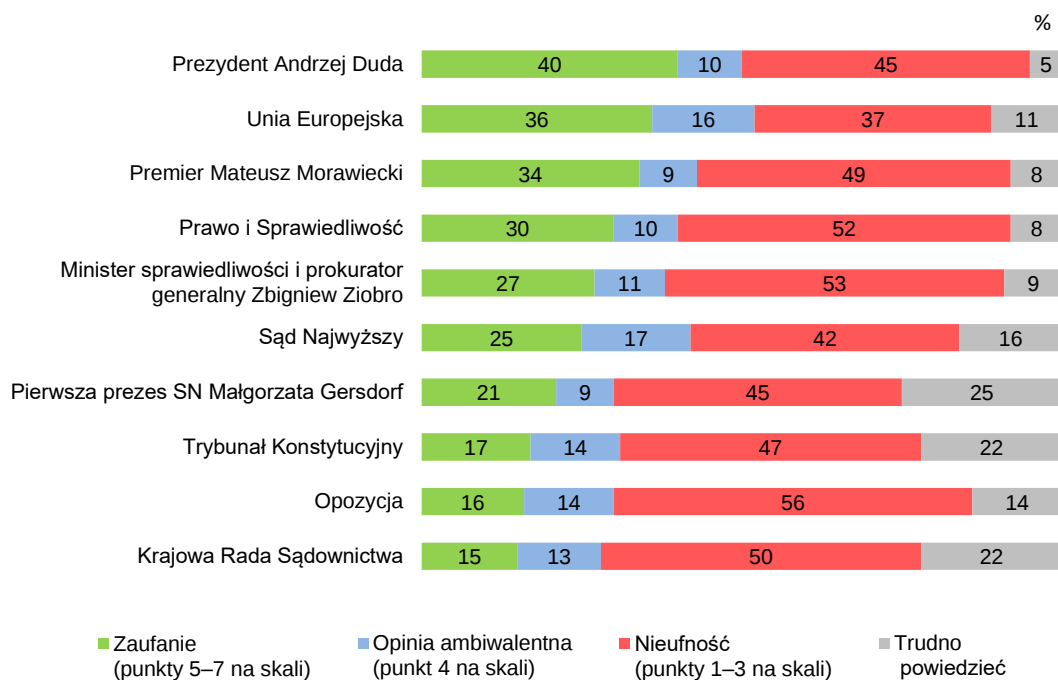
Respondenci zostali poproszeni o wskazanie, do kogo – których osób, instytucji i środowisk – mają zaufanie w kwestii zmian w sądownictwie. Swoje opinie zaznaczali na siedmiopunktowej skali, na której 1 oznaczało brak zaufania, a 7 – pełne zaufanie. Na liście umieściliśmy: prezydenta Andrzeja Dudę, premiera Mateusza Morawieckiego, ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego Zbigniewa Ziobrę, pierwszą prezes Sądu Najwyższego Małgorzatę Gersdorf, Sąd Najwyższy, Krajową Radę Sądownictwa, Trybunał Konstytucyjny, Unię Europejską, Prawo i Sprawiedliwość oraz opozycję. Wyniki badania pokazują zasięg zaufania i nieufności do wymienionych osób, instytucji i środowisk politycznych oraz średnie na skali, które uwzględniają natężenie deklarowanego zaufania i pozwalają wyeliminować różnice wynikające ze stopnia trudności z określeniem stosunku do nich.

Żadna z ocenianych osób i instytucji nie jest odbierana jednoznacznie pozytywnie: żadna nie uzyskała przewagi deklaracji zaufania nad nieufnością w sporze o zmiany w sądownictwie ani średniej przekraczającej środkową wartość na skali (4), niemniej stopień ich wiarygodności jest znacząco różny. Stosunkowo największe zaufanie badanych w sporze dotyczącym zmian w sądownictwie budzą

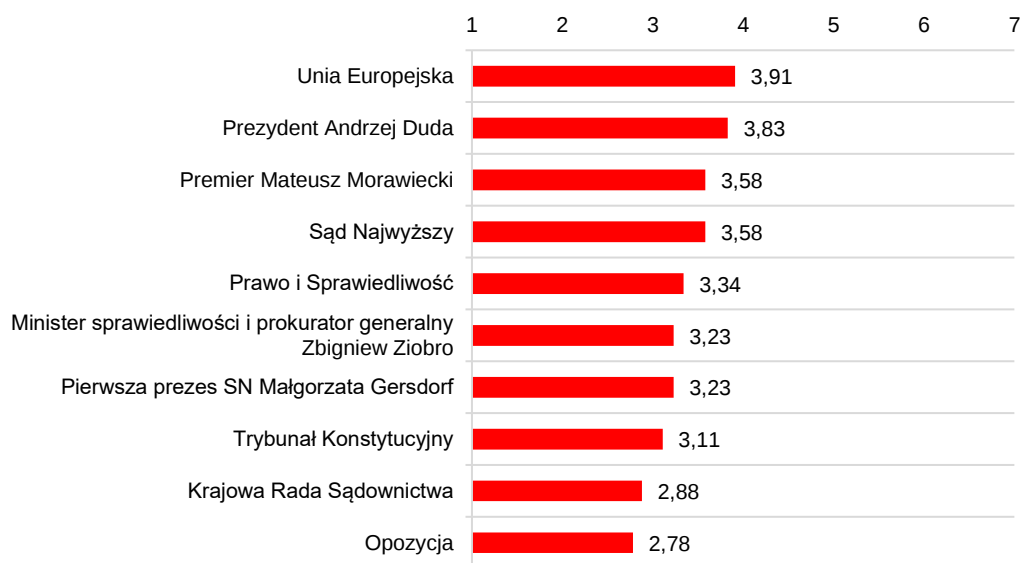
prezydent Andrzej Duda oraz Unia Europejska. Biorąc pod uwagę proporcje deklaracji zaufania i nieufności oraz średnią na skali, stosunkowo dobrze na tle wszystkich uwzględnionych osób i instytucji wypadają premier Mateusz Morawiecki oraz Sąd Najwyższy. Za najmniej wiarygodne w kontekście sporu o sądownictwo uznawane są Krajowa Rada Sądownictwa oraz opozycja.

CBOS

RYS. 3. Do kogo, do jakich instytucji, środowisk i osób ma Pan(i) zaufanie w sporze dotyczącym zmian w sądownictwie, a do kogo nie?

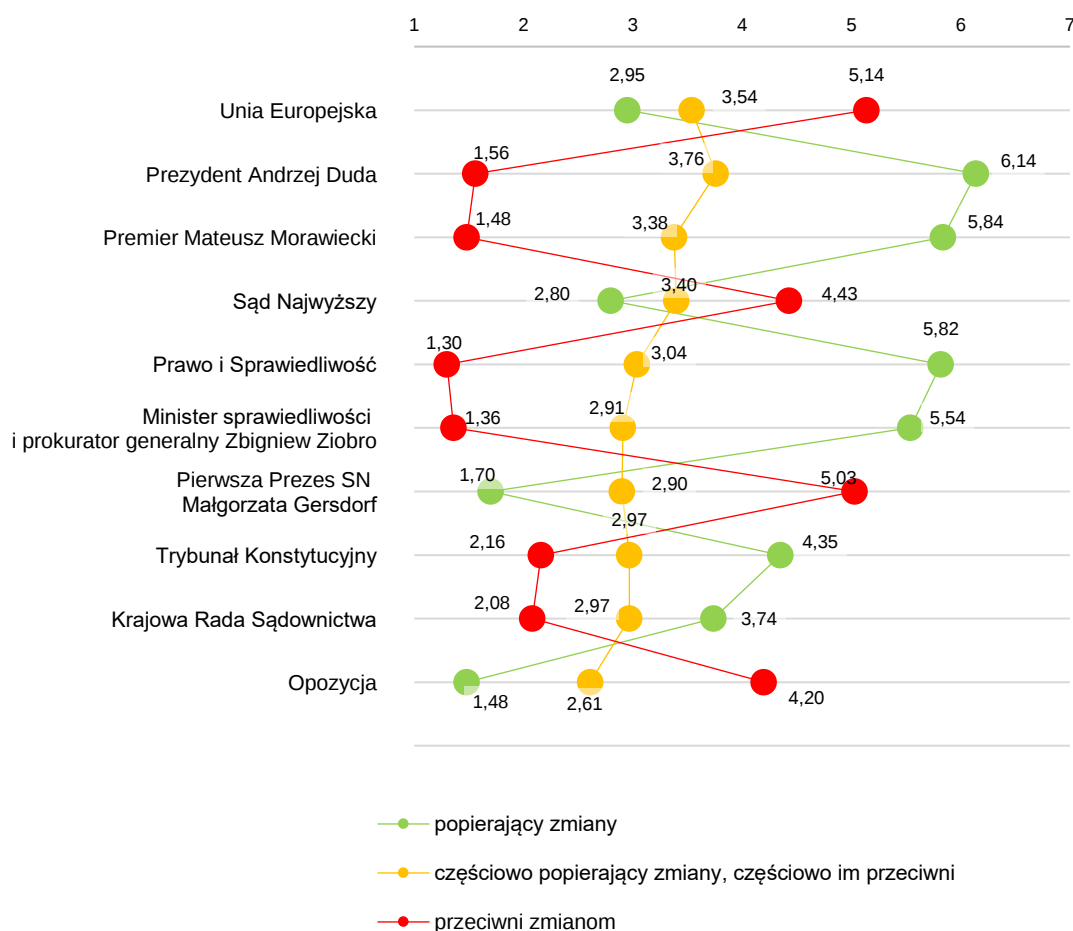
Średnia na skali od 1 (w ogóle nie mam zaufania) do 7 (mam pełne zaufanie)

Stosunek do wymienionych osób, instytucji i środowisk silnie różnicują akceptacja bądź dezaprobatą zmian w wymiarze sprawiedliwości wprowadzonych przez kolejne rządy w poprzedniej i obecnej kadencji. Osoby popierające dokonywane zmiany mają największe zaufanie do prezydenta Andrzeja Dudy, ufają także premierowi Mateuszowi Morawieckiemu, Prawu i Sprawiedliwości oraz ministrowi Zbigniewowi Ziobrze. W mniej jednoznaczny sposób wyrażają zaufanie do Trybunału Konstytucyjnego. Dla przeciwników zmian wiarygodni są przede wszystkim Unia Europejska oraz pierwsza prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf, nieco mniej także cały Sąd Najwyższy oraz opozycja. Osoby niejednoznacznie oceniające zmiany w wymiarze sprawiedliwości mają bardzo ograniczone zaufanie do wszystkich wymienionych osób, instytucji i środowisk. W stosunku do każdego z nich częściej deklarują nieufność niż zaufanie, zaś średnia na skali w przypadku każdego z nich jest poniżej środkowej wartości (4). Osoby wyrażające ambiwalentny stosunek do zmian stosunkowo najbardziej skłonne są ufać prezydentowi Andrzejowi Dudzie, Unii Europejskiej, Sądowi Najwyższemu oraz premierowi Mateuszowi Morawieckiemu.

CBOS

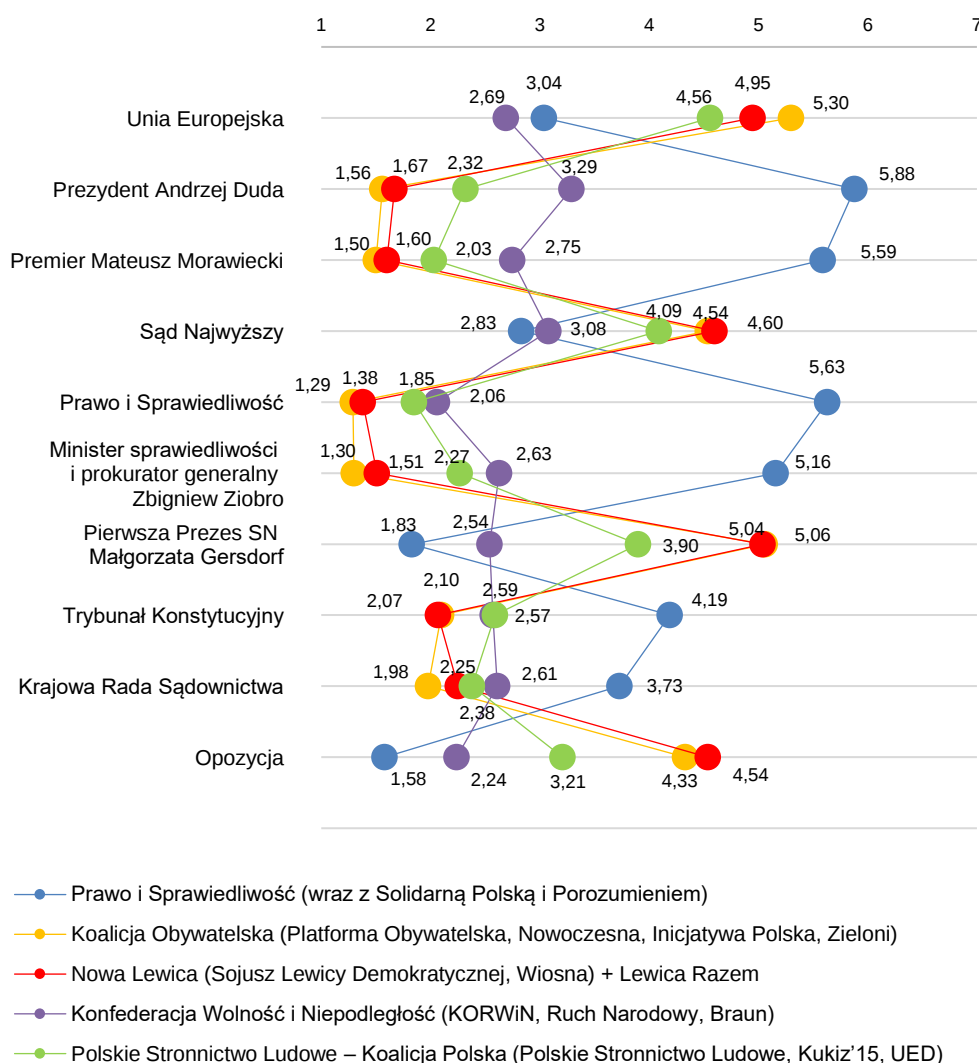
RYS. 4. Do kogo, do jakich instytucji, środowisk i osób ma Pan(i) zaufanie w sporze dotyczącym zmian w sądownictwie, a do kogo nie? Średnie na skali od 1 (w ogóle nie mam zaufania) do 7 (mam pełne zaufanie) w zależności od stosunku do zmian w sądownictwie

Nastawienie do wymienionych osób, instytucji i środowisk wiąże się z preferencjami partyjnymi. Zdeklarowani wyborcy PiS w sporze o reformę sądownictwa mają zaufanie przede wszystkim do prezydenta Andrzeja Dudy, premiera Mateusza Morawieckiego i rządzącej partii, a także do ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego Zbigniewa Ziobry. Wyraźnie mniej ufają Trybunałowi Konstytucyjnemu i – przede wszystkim – Krajowej Radzie Sądownictwa. Zwolennicy Koalicji Obywatelskiej oraz lewicy wyrażają zaufanie do Unii Europejskiej, Sądu Najwyższego i jego pierwszej prezes Małgorzaty Gersdorf, a także do opozycji. Dla wyborców polskiego Stronnictwa Ludowego – Koalicji Polskiej wiarygodna jest przede wszystkim Unia Europejska, a także – choć w mniejszym stopniu – Sąd Najwyższy. Zwolennicy Konfederacji Wolność i Niepodległość skłonni są kwestionować wiarygodność wszystkich wymienionych w badaniu osób, instytucji i środowisk.

CBOS

RYS. 5. Do kogo, do jakich instytucji, środowisk i osób ma Pan(i) zaufanie w sporze dotyczącym zmian w sądownictwie, a do kogo nie? Średnie na skali od 1 (w ogóle nie mam zaufania) do 7 (mam pełne zaufanie) w potencjalnych elektoratach

Zmiany w wymiarze sprawiedliwości wywołują duże kontrowersje. Popiera je niespełna co trzeci Polak, równie liczny jest odsetek ich zdeklarowanych przeciwników. Trzecią – zbliżoną liczebnie – grupę stanowią osoby mające do zmian niejednoznaczne nastawienie. Stosunek do zmian i obraz sytuacji w wymiarze sprawiedliwości są ściśle powiązane z orientacją polityczną, szczególnie z sympatiami partyjnymi badanych, a także z preferowanym źródłem informacji telewizyjnych. Tam gdzie zwolennicy reform przeprowadzanych przez kolejne rządy Prawa i Sprawiedliwości dostrzegają walkę z patologiami w sądownictwie, poprawę funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz zwiększenie demokratycznej kontroli nad sądami, przeciwnicy zmian widzą upolitycznienie sądownictwa, a także naruszenie konstytucji i zasad praworządności, chaos oraz nagonkę na środowisko sędziowskie.

Ostry spór polityczny wokół zmian w sądownictwie, mocno angażujący uwagę i emocje społeczne, powoduje, że trudno wskazać osoby lub instytucje, które cieszą się powszechnym autorytetem i są uznawane za wiarygodne w ocenie zmian w wymiarze sprawiedliwości. Spośród uwzględnionych w badaniu osób, instytucji i środowisk stosunkowo największe zaufanie budzą prezydent Andrzej Duda oraz instytucje Unii Europejskiej. Trwający spór, dzielący także środowisko sędziowskie, nie sprzyja z pewnością budowaniu zaufania do instytucji wymiaru sprawiedliwości.

Opracowała

Beata Roguska